

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Ex Illvstrissimo Cardinali Bellarmino Epitome
Controuersiarum Omnium huius Aeui
Lvthero-Calvinisticarvm Sub diuersis Titulis bis
Quadripertitis digestarum**

Coppenstein, Johann Andreas

Mogvntiae, 1624

CXII [i. e. CXIII]. An Matrimonium Consummatum sit solubile quoad
Thorum solum, permanente Vinculo?

urn:nbn:de:hbz:466:1-11726

nent; ergo erunt solubilia; & non erunt Sacramentum: polygamia licebit: at hæc absurda: Ergo.

QVÆSTIO CXII.

An Polygamia sit licita Christianis?

LVTHERVVS Kemnitius par. 2. Exam. pag. 1226. ait nos cum Montanis prohibere polygamiam successivam, id est, successivè plurium: Quod secundas nuptias non benedicimus, ceu prostitutioni & fornicationi; Teste Decreto Gratiani. can. hæc rat. 31. q. 2.

II. LVTHERVVS de Bigamia propof. 63. Nota sunt iura Mosaicæ, quæ cogunt plurimum esse uxorum virum, quæ non sunt magis abrogata, quàm reliqua; sed libera, nec prohibita, nec præcepta. Exemplo Abraham, ait in Genesin.

ANABAPTISTÆ sequuntur Lutherum, teste Kemnit. pag. 1229. ubi rectè damnatos ait à Concil. Tridentino.

AVTOR. I. Polygamia successiva, licita & iusta est; cōtra Montanistas: teste S. Scriptura in meo *Antichristo* p. 3. q. 44. 2. Concil. Nicenū can. 8 iussit Novarianos nō recipi in Ecclesiā, nisi prius communicarint cū secundò nuptis, aut sepi. Accedit S. Patrū consensus. Secundis tamen nuptiis nō benedicimus; quod prior benedictio non expiret. Ita S. Patres. Canonū verò Collector Gratianus vixit ante 1200. annos & apertè contrariū dicit, quàm ei Kernn. affingit. *Bell. cap. 9.*

II. Polygamia cū plurib. simul vnus est à Christo abrogata, ac vetita: patet in Antichristo ex S. Scriptura. 2. Deinde, Iure Euāgelico vir & fœmina pares sunt quoad fidē & debitum. 1. Cor. 7. *Vxori vir debitum reddat, et uxor viro. Mulier sui corporis potestatem non habet, sed vir: similiter.* è contrā. Ita alter se tradere nequit alii sine iniuria comparis: Absurdus tamen est, mulierem plures habere viros.

3. Quia Polygamia pugnat iuri naturæ, & rationi Matrimonii. Huius n. fines sunt quatuor: 1. Proles susceptio & educatio: 2. Societas domestica: 3. Remedium concupiscentiæ: 4. Sacramentū

Christi & Ecclesiæ: His inimica Polygamia est. 4. Deniq; nulla gens vnq̄ inter Christianos reliquit exemplū polygamie: Quod si exēplo Patriarcharum libera sit; cur exēplo caruit & imitatione?

Volunt autē quidam, vnā Patriarchis vxorē fuisse, cæteras concubinas: Alii singulas veras vxores extitisse: quod probabilius est & communius.

QVÆSTIO CXIII.

An Matrimonium consummatum sit solubile quoad Thorum solū permanente Vinculo?

LVTHERVVS l. Capt. Babyl. de matrim. Melancthon in *Loct. de Coniug.* Kemnitius p. 2. Exam. Gc. aiunt esse: sed simul quoad & Thorum & Vinculum; non autē quoad thorum solū. Kemnit. etiam reprehendit Ecclesiam, quæ soluit manente vinculo.

SVADENTISTIS. I. CALVINVS, BEZA. &c. Kemnitius pag. 68. *Definitio illi Diuortii, quod sit separatio Matrimonii quoad thorum, manente Vinculo, noua est ex Paulo male intellecto: Præcipio non ego &c. ubi loquitur de misso diuortio ex leuibus viciis: non de iusto, in causa fornicationis.* 2. Idem. Christus, Mat. 5 & 10. dimissionem coniugis, nisi propter fornicationem, pronunciat esse illicitam; Contra Pontifici decernunt, præter fornicationem, multas alias causas, propter quas liceat. 3. Christus ideo prohibet dimissionem, extra fornicationis causam, quod sit periculum Vtisionis. *ed de hoc ij non sunt solliciti.* 4. Pontificia separatio Vinculum multis modis soluit. Nam quid sit Vinculum, scriptura docent. Adhæret bit vxori. Faciamus ei aut. Mulier non habet potest. Iterum conuenite, ne. &c. Sunt vna caro. &c. Hac omnia soluunt. Ergo separant, quod Deus coniunxit.

AVTOR. I. Matrimonium Infidelium solubile est etiam quoad Vinculū. 1. Cor. 7. *Si infidelis discedit, discedat.* Vide Antichristum p. 3. q. 45.

II. Matrimonium Consummatum Fidelium est solubile solū quoad thorū; non quoad vinculum. Idque duabus de causis: 1. Ex Consensu mutuo, ob statū altiorem ad eundē, scil. religionis. 2. Si sine consensu, ob crimen Adulterii, Infidelitatis, & Peccati ineuitabilis. Patet in meo Antichristo Scripturis. Ita Trident. *Seß. 24. Can. 8.* 222 No-

NOTA. I. Viro & vxori par est libertas diuortium faciendi. 2. Et quoad thorum possunt autoritate suapte separari ob certum adulterium: quoad Cohabitationem verò opus est iudicio Ecclesiæ. 3. Separatio tamen ob adulterium sit illicita; 1. Si vxor sit vim passâ. 2. Si vterque coniux sit adulter: 3. Si post cognitum adulterium rem cum compare habuerit: 4. Si autor coniugi fuerit ad adulterium.

DICO AD I. *Aug. l. 1. de adult. cõiug. c. 1. 2. 3. 4.* distinguit verba Pauli; quòd loquatur de separatione iniusta ibi: *Præcipio vxorem à viro non discedere. De iusta ibi: Quod si is deceaserit, manere innuptam.* Errant igitur Luthero-calvinistæ locum totum de Iniusta exponentes sola.

AD II. Et verò sunt plures. Nam ibidem *Mat. 19.* posita causâ fornicationis; promittit centuplum dimittenti⁹ vxorem, & sequentibus Christum. Item, *1. Cor. 7.* ob infidelitatem fieri discessionem posse permittitur. Itaque sententia Christi sic intelligenda est, vt non pugnet cū Christo, & Paulo. Ratio: quia dimissio potest solum fieri ob crimina in damnum comparis vergentia: aut ob maius bonum. Fornicatio enim opponitur directè fidei matrimoniali: cætera crimina solum per accidens. Deinde liberat comparem ad omnem vitam à debito reddendo: alia crimina non liberant.

AD III. Quia iusta est dimissio ob fornicationem; ideo periculum dimissioni non imputatur dimittenti iustè. Ex duobus enim periculis minus eligendum est: at alienum nocentis censetur minus proprio innocentis.

AD IV. Ista, de quibus Scripturæ,

non Vinculum ipsum efficiunt; sed ad illud consequuntur: alioquin longior peregrinatio esset prohibita. Vinculum autem est obligatio, quâ alter fit alterius proprius in omnem vitam.

QVÆSTIO CXIV.

An Fidelium Matrimonium Consummatum sit solubile quoad Vinculum?

LUTHERVS *l. Capt. Bab.* statuere nil audeat; optat tamen definiiri, Non ab Episcopis, sed duobus doctis & bonis. Licetè solui etiam Vinculum ob vel Fornicationem, vel de eadem absentiam alterius: Sic anno 1520. At anno 1523. *comment. in 1. Cor. 7.* Licetè solui ait, si alter sit ethnicus, aut falsus Christianus, aut rixosus, aut ad quodcunq; peccatum indurat, aut pauper sit, aut amici conunctos noluit BRENTIVS *in Mat. 19.* Quoties alteri non est commodus; aut quacunque de causa sibi displicant.

MELANCHTHON *in Locis*, Licitum vult ob fornicationem, aut si alter iniuste discedat ab altero. CALVINVS *Inst. l. 4. c. 19. §. vlt.* ait tyrannicam legem esse, quæ non permittit solutionem Vinculi ob adulterium aut Infidelitatem, Kemnitius sequitur Calvinum. ERASMVS anno 1515, docuit licere ob fornicationem etiam vinculum solui: Sic & Caietanus, & Catherinus: Qui duo tamen se submiserunt Ecclesiæ. Licere tamè maximè volunt in fonti.

SVADENT istis, quæ ex omnibus collegit Kemnit. 1. Lex innocentem nubere alteri vetans priuat iure suo citra culpam. 2. Diuortium, à Christo concessum ob fornicationem, si ille laqueus in fonti, qui vritur. 3. *Mat. 19.* quæritur de dimissione quoad Vinculum, non quoad thorum: nam solum illam norant, qua ducere aliam licebat. *Deu. 24. l. eu. 11. l. 1. 3. Ezech 44.* Ergo, qui dimisit ob fornicationem, & aliam ducit, non machatur. 4. *Præcipio non discedere:* subaudi, nisi ob fornicat. Si discesserit, iniuste & non ob fornicat. tunc *Manere innuptam:* ergo si iuste ob fornicationem discesserit, nub. re potest. & c. *Bellarmin. c. 17. §. Mat. 5.* Generalis sententia est: *Qui dimiserit vxorem*